

Nr 70.

Av herr **Linders**, om utvidgad rätt till stamboksföring av svin.

Såsom ett av de viktigaste hjälpmedlen inom husdjursaveln erkännes allmänt den ordnade stamboksföringen, och de senare årens uppsving inom aveln av de olika husdjursraserna har i allmänhet betingats av en lämpligt ordnad stamboksföring. Såsom riktigt varit har i allmänhet villkoren för stamboksföring anknutits till de därför avsedda djurens egenskaper i härstammings-, exteriör- och avkastningshänseende. Ett bestämt undantag härifrån har emellertid hittills gjorts beträffande stamboksföring av svin, i det att rättighet till dylik stamboksföring enligt gällande premieringsreglementen förbehållits endast vissa djurägare, nämligen medlemmar av svinavelsföreningar samt dem, som erhållit kungl. lantbruksstyrelsens särskilda tillstånd. Detta leder till ganska egenomliga konsekvenser, i det att om stamboksförda djur förvärvas av personer, som ej hava rättighet till stamboksföring, dessa djur i fortsättningen ej kunna lämna stamboksberättigad avkomma, till följd varav de, även om de äro synnerligen framstående och väl fylla övriga fordringar för stamboksföring, i fortsättningen undandragas avelsarbetet. Denna principiella oriktighet leder även till betydande praktiska olägenheter, vilka på senare år till och med visat tendens att än mera skärpas. Det är nämligen ej överallt möjligt bilda svinavelsföreningar, och många intresserade och dugande uppfödare hindras till följd av bristande möjlighet komma i samarbete med likasinnade grannar att aktivt deltaga i det genom stamboksföring bedrivna arbetet till svinavelns höjande. Den under senare år grasserande mul- och klövsjukan, vilken i våra sydliga provinser tenderar att bliva permanent, har jämväl åstadkommit en förklarlig och ur vissa synpunkter synnerligen berättigad obenägenhet för avelsföreningar för hållande av gemensamma handjur. Särskilt de mindre uppfödarna försättas genom nu ifrågavarande bestämmelser i ett ogynnsamt läge i det att särskilt tillstånd för enskild svinuppfödare till stamboksföring av kungl. lantbruksstyrelsen på naturliga skäl ej kan lämnas annat än till sådana, som bedriva svinuppfödning i större omfattning. Bestämmelsens konsekvens blir därför i många fall skapande av monopol för vissa större svinuppfödare, som förut erhållit rättigheten till stamboksföring.

Gällande svinpremieringsreglemente, vilket är av så gammal datum som den 11 nov. 1911, är även i övrigt i flera avseenden otillfredsställande, då svinaveln sedan dess i många hänseenden gått framåt, vilka framsteg endast i otill-

fredsställande grad beaktats vid de partiella ändringar av reglementet, som hittills förekommit. Härvid kan erinras om den avkastningskontroll beträffande suggor, som numera börjat i allt vidsträcktare omfattning genomföras såväl inom som utom vårt land.

I få ord uttryckt är principen för denna avkastningskontroll, att suggans samtliga grisar vägas var och en vid 3 veckors ålder. Den sammanlagda grisvikt, som på så sätt konstateras, kan betraktas som uttryck för suggans produktionsförmåga, ty tiden för grisarnas vägning har med avsikt valts så, att desamma dessförinnan varit för sin utveckling uteslutande hänvisade till från modern erhållen näring. Då man icke hos sugga som hos mjölkkon kan direkt mäta den producerade mjölmängden, måste detta här ske indirekt genom vägning av smågrisarna. I övrigt råder ingen principiell skillnad mellan avkastningskontroll å kor och den å suggor. Uti kontrollräkenskaperna för de senare ingå vidare uppgift å antalet födda grisar, antalet grisar vid 3 veckors ålder, dessas medelvikt samt vikt å såväl den tyngsta som den lättaste bland grisarna. Det kan därför påstås, att man med stöd av erhållna kontrollresultat kan bilda sig en uppfattning våväl om suggans fruktsamhet, mätt uti antalet födda grisar, som ock hennes digivningsförmåga, mätt genom grisvikten. Vid avelsarbetet måste nämligen båda dessa egenskaper anses av grundläggande betydelse. Inom vissa, låt vara vaga, gränser belyses även kullens jämnhet genom skillnaden mellan den tyngsta och den lättaste grisens vikt. Sättet för bedömandet av kullens jämnhet kan otvivelaktigt efter hand som erfarenheter göras, ytterligare förbättras. Denna egenskap, vilken enligt utförda tyska försök måste anses vara ärftlig, är nämligen för framgång i avelsarbetet av yttersta vikt. Kontrollen utföres av kontrollföreningarnas assistenter och står liksom dessa under konsulentens för kontrollföreningsverksamheten ledning och inspektion. Samtidigt med att grisarna vägas, bliva de av kontrollassistenten märkta i öronen, antingen genom tatuering eller medelst klipp enligt gängse märksystem. Då kungl. lantbruksstyrelsen uti den nya poängskala för premiering av fargaltar, som den 10 april d. å. fastställts, delvis lagt resultatet från dylik avkastningskontroll till grund för bedömande av avelsvärdet, får uti detta anses ligga ett erkännande av kontrollens värde för aveln. Vidare må nämnas, att dylik avkastningskontroll redan genomförts inom olika avelsområden av Tyskland, dock att här i allmänhet föreskrivits, att grisarna skola vägas vid 4 veckors ålder. I Finland har därvarande lantbruksstyrelse beslutat att vid lantbruksmötet i Hälsingfors införa bedömning efter avkastning i grisvikt vid 3 veckors ålder å smågrisarna.

Något motsatsförhållande mellan nämnda avkastningskontroll och den under centralanstaltens ledning vid Åstorp genomförda kan icke anses vara för handen. Arbetet vid kontrollstationen vid Åstorp bedrives nämligen sålunda, att från de olika svinavelsstationerna efter vissa sugger insändas fyra grisar från varje kull, vilka på anstalten gödas under möjligast lika yttre förhållanden och därefter slaktas och bedömas. På sådant sätt anser man sig erhålla ett

visst mått på olika svinstammars lämplighet för gödning. Den förut berörda avkastningskontrollen åter avser såsom framhållits suggans fruktsamhet och digivningsförmåga. Så som verksamheten f. n. på enskilda linjer bedrivs, komplettera därför de båda systemen varandra, och det ena kan icke ersättas av det andra. En önskvärd utveckling synes för övrigt vara, att de bästa produktionsuggorna först utpekas genom en kontrollverksamhet sådan som den skisserade, och att därefter dessas avkomlingar å försöksanstalten vid Åstorp underkastas mera detaljerad undersökning av sådana slaktegenskaper. Genom en dylik samverkan kan svinaveln uteslutande främjas, och betydande fördelar, i främsta rummet säkrare möjlighet bedöma avelssvinens rätta värde, torde därigenom kunna påräknas.

Då det allmänna genomförandet av avkastningskontroll å suggor för svinaveln skulle komma att innebära ett mycket stort framsteg, synes det synnerligen lämpligt, om denna avkastningskontroll bleve kombinerad med rättigheten till stamboksföring på liknande sätt som redan skett inom nötkreatursaveln med avseende å deltagandet i mjölkavkastningskontrollen. Rättighet till stamboksföring synes därför böra tillkomma dem, som deltaga i avkastningskontroll å suggor. Härigenom skulle jämväl vinnas vissa fördelar med avseende å kontrollen över lämnade härstammingsuppgifters riktighet, vilka på samma sätt som sker inom nötkreatursaveln då skulle kunna fordras bestyrkta av kontrollassistenten. Då strävandet att få så tillförlitlig kontroll som möjligt över dessa uppgifter torde hava varit den huvudsakliga anledningen till de hittills gällande inskränkningarna i rättigheten till stamboksföring av svin, skulle den nu skisserade anordningen på ett även i detta hänseende tillfredsställande sätt kunna avlösa den äldre anordningen.

Under hänvisning till ovanstående hemställes sålunda,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om sådan omarbetning av nu gällande reglemente för premiering av svin, att inom hushållningssällskaps område, där avkastningskontroll å suggor genomförts under anlåtande av kontrollföreningarnas assistenter samt ställts under samma ledning och inspektion som dessa, stamboksföring av avelsdjur genom svinpremieringsnämnden må äga rum hos ägare, deltagande i ovannämnda avkastningskontroll under förutsättning, att samtliga avelsdjur inom besättningen äro av sådan beskaffenhet, att de kunna införas i riksstamboken över avelssvin.

Stockholm den 20 januari 1927.

Sven Linders.